

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 5
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 5
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. III, Бр. 5
Штип, 2018

Vol. III, No 5
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест
	Twitter https://twitter.com/palimpsest22
	SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Светлана Јакимовска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Виолета Јанушева

ИСТИОТ/А/О/Е ВО НОВИНАРСКИОТ ПОТСТИЛ НА
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

THE [SAME] IN THE JOURNALISTIC SUB-STYLE OF THE STANDARD
MACEDONIAN LANGUAGE

31 Игор Станојоски

ЗА И ПРОТИВ УПОТРЕБАТА НА АОРИСТОТ ОД НЕСВРШЕНИТЕ
ГЛАГОЛИ

Igor Stanojoski

USE OF IMPERFECTIVE AORIST: FOR AND AGAINST

43 Марија Леонтиќ

КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА ГЛАСОВИТЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА КЛАСИФИКАЦИЈА

Marija Leontik

CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE TURKISH AND MACEDONIAN
SOUNDS AND THEIR CLASSIFICATION

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

61 Chahinda Ezzat

LES VOIX DU « SILENCE » DANS LE SILENCE DE MAHOMET DE SALIM
BACHI

Chahinda Ezzat

VOICES OF “SILENCE” IN THE SILENCE OF MAHOMET BY SALIM BACHI

73 Марија Ѓорѓиева Димова

ПИШУВАЊЕТО КАКО ДОМУВАЊЕ

Marija Gjorgjieva Dimova

WRITING AS A NARRATIVE HOME

- 87 Nurdan Yeşilyurt**
DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NDE İHANET MOTİFİ ÜZERİNE
Nurdan Yeşilyurt
UPON THE THEME OF TREACHERY IN THE BOOK OF DEDE KORKUT
- 99 Satı Kumartaşlıoğlu**
AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ TÜRKÜLERİNDE COĞRAFYA VE
MEKÂN UNSURLARI
Satı Kumartaşlıoğlu
GEOGRAPHY AND PLACE ELEMENTS IN EMIRDAG FOLK SONGS
- 115 Şerife Seher Erol Çalışkan, Tuğba Teke**
TÜRKMEN EFSANELERİNDE NEDİR ŞAH
Sherife Seher Erol Calışhkan, Tugba Teke
NEDIR SHAH IN TURKMENIAN LEGENDS
- 131 Славчо Ковилоски**
ХРИСТЕ ХАЏИ КОНСТАНТИНОВИЧ: ПИСМОВНИК И ЕРМИНИЈА
Slavcho Koviloski
HRISTE HADZHI KONSTANTINOVICH: PISMOVNIK AND ERMINIA
- 139 Can Şen, Alp Eren Demirkaya**
TROYSKİLİ AHMED TACEDDİN'İN RUSYA TÜRKLERİNİN TİYATRO
FAALİYETLERİ HAKKINDAKİ BİR YAZISI
Can Şen, Alp Eren Demirkaya
AN ARTICLE OF AHMED TACEDDIN FROM TROYSKI ABOUT
THEATER ACTIVITIES OF RUSSIAN TURKS
- 151 Даниела Андоновска-Трајковска**
ТРАГАЊЕ ПО ЕСЕНЦИЈАТА ВО (ВОН)ТЕКСТОВНИТЕ СТРУКТУРИ
(КОН „ВО КОЖУРЕЦОТ НА ВЕКОТ“ ОД ВЕСНА МУНДИШЕВСКА-
ВЕЛЈАНОВСКА)
Daniela Andonovska-Trajkovska
A QUEST FOR THE ESSENCE IN THE (EXTRA) TEXTUAL
STRUCTURES OF “IN THE COCOON OF THE CENTURY”
BY VESNA MUNDISHEVSKA-VELJANOVSKA
- 161 Ивона Мургоска, Мариче Чолакова**
РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈА НА МИТОТ ЗА АНТИГОНА ВО ДРАМИТЕ
НА СОФОКЛЕ И НА ЖАН АНУЈ
Ivona Murgoska, Mariche Cholakova
REACTUALIZATION OF THE MYTH ANTIGONE BY SOPHOCLES
AND ANOULIH

КУЛТУРА / CULTURE

179 **Luciana Guido Shrempf**

VIAGGIO NELLA STORIA DELL'ITALIA CONTEMPORANEA ATTRAVERSO I FILM DEGLI ULTIMI VENTI ANNI: DALLA PRIMA GUERRA MONDIALE AD OGGI

Luciana Guido Shrempf

A JOURNEY ACROSS THE HISTORY OF CONTEMPORARY ITALY THROUGH THE MOVIES OF THE LAST TWENTY YEARS: FROM THE FIRST WORLD WAR UNTIL TODAY

197 **Слободан Милошески**

КУЛТУРА НА ЧИТАЊЕ НА ЛИКОВНИТЕ ДЕЛА

Slobodan Milosovski

CULTURE OF READING THE ARTWORK

207 **Петар Намичев, Екатерина Намичева**

ЧАРДАКОТ – ВИТАЛЕН ПРОСТОПЕН ЕЛЕМЕНТ ОД ГРАДСКАТА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК

Petar Namicev, Ekaterina Namicheva

THE BALCONY LOGGIA - A VITAL SPATIAL ELEMENT OF THE 19TH CENTURY HOUSE IN SH TIP

221 **Стојанче Костов**

ОРСКАТА ТРАДИЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА ВО СРБИЈА (ПО ПРИМЕРИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА НА ЕТНОКОРЕОЛОГОТ МИХАИЛО ДИМОСКИ ВО ГЛОГОЊ И ВО ЈАБУКА)

Stojanche Kostov

THE FOLK DANCE TRADITION OF THE MACEDONIAN DIASPORA IN SERBIA (FOLLOWING THE RESEARCHES OF ETHNOCHOREOLOGIST MIHAILO DIMOSKI IN PANCHEVO, KACHAREVO, GLOGONJ AND JABUKA)

233 **Zorica Nikolovska**

DER ÜBERSETZUNGSPROZESS ALS MACHTÄQUILIBRIUM ZWISCHEN VERSCHIEDENEN KULTUREN

Zorica Nikolovska

THE TRANSLATION PROCESS AS A POWER EQUILIBRIUM BETWEEN DIFFERENT CULTURES

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

245 Mohamed El-Halfaoui

LANGUES ET CULTURES DANS LE SYSTEME EDUCATIF MAROCAIN
(ANALYSE DES REPRESENTATIONS)

Mohamed El-Halfaoui

LANGUAGES AND CULTURES IN THE MOROCCAN EDUCATIONAL
SYSTEM (ANALYSIS OF REPRESENTATIONS)

259 Abderrahim Turchli

VERS UNE PROMOTION DE L'ENSEIGNEMENT – APPRENTISSAGE DE
L'INTERCULTUREL A TRAVERS LA LECTURE DE L'ŒUVRE LITTERAIRE
SUBSAHARIENNE

Abderrahim Turchli

TOWARDS THE PROMOTION OF INTERCULTURAL TEACHING-
LEARNING THROUGH READING FRANCOPHONE LITERARY WORK

269 Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска

СТРАТЕГИИТЕ ЗА ЧИТАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Adrijana Hadji-Nikolova, Nina Daskalovska

READING STRATEGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION

281 Ümit Süleymani

MAKEDONYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ümit Süleymani

A STUDY ON THE PSYCHOLOGICAL PROPERTIES OF TURKISH
TEACHER CANDIDATES IN MACEDONIA

293 Милена Гаврилова, Нина Даскаловска

ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИКИ МЕЃУ УЧЕНИЦИТЕ И РАЗЛИЧНИ
СТИЛОВИ НА УЧЕЊЕ

Milena Gavrilova, Nina Daskalovska

INDIVIDUAL LEARNER DIFFERENCES AND DIFFERENT LEARNING
STYLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 307** **Људмил Спасов, Димитар Пандев**
„СТАНДАРДЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“ ОД АВТОРКАТА ВИОЛЕТА
ЈАНУШЕВА

Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev
STANDARDEN MAKEDONSKI JAZIK [STANDARD MACEDONIAN
LANGUAGE] BY VIOLETA JANUSHEVA

- 313** **Ранко Младеноски**
БЕЛЕТРИЗИРАЊЕ НА ТЕОРИЈАТА И ТЕОРЕТИЗИРАЊЕ НА
БЕЛЕТРИСТИКАТА

Ranko Mladenoski
BELLETRIZING OF THE THEORY AND THEORIZING OF THE
BELLETRISTICS

- 331** **Марија Гркова**
ПРАГМАТИЧКАТА КОМПЕТЕНЦИЈА ВИДЕНА НИЗ ОЧИТЕ НА
НАСТАВНИЦИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Marija Grkova
PRAGMATIC COMPETENCE THROUGH THE EYES OF A FOREIGN
LANGUAGE TEACHERS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 339** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувана читателке, ценет читателу,

Пред вас го имате петтиот број на меѓународното научно списание *Палимпсест* со кој тоа влегува во третата година од своето постоење. Бавните, но сигурни исчекори кои ние како уредници ги остваруваме со секој нов број на списанието само ни ја потврдуваат увереноста дека сме биле на вистинскиот пат кога ги поставувавме неговите темели. Имено, водени од идејата на нашиот патрон Гоце Делчев дека „светот единствено е поле за културен натпревар меѓу народите“ сметавме дека токму страниците на нашето списание, преку размената на идеи и сознанија, ќе создадат нов простор за културен и научен натпревар. Во тој дух и се определивме трудовите да се објавуваат на повеќе јазици (англиски, француски, германски, италијански, турски и руски јазик), секако негувајќи го, пред сè, мајчиниот македонски јазик. Во тој дух беше и определбата да се објавуваат трудови не само на домашни туку и на странски автори чиј интерес за списанието расте со секој нареден број.

Во петтиот број на списанието во петте рубрики (*Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази*) се распределени вкупно 25 труда. Дел од нив се напишани од страна на автори од Македонија: Виолета Јанушева, Игор Станојоски, Марија Леонтиќ, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Даниела Андоновска-Трајковска, Ивона Мургоска, Мариче Чолакова, Лучана Гвидо-Шремпф, Слободан Милошески, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Стојанче Костов, Зорица Николовска, Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска, Милена Гаврилова, Умит Сулејмани, Људмил Спасов, Димитар Пандев, Ранко Младеноски и Марија Ѓркова. Покрај нив, во рубриката *Книжевност* свој придонес дадоа и Чахинда Езат (Chahinda Ezzat) од Египет, како и Нурдан Јешилјурт (Nurdan Yeşilyurt), Сат' Кумарташл'оглу (Satı Kumartaşlıoğlu), Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Şerife Seher Erol Çalışkan), Тугба Теке (Tuğba Teke), Џан Шен (Can Şen) и Алп Ерен Демиркаја (Alp Eren Demirkaya) од Турција. Помеѓу преостанатите, рубриката *Методика на наставата* ја збогатија и Мохамед Ел-Халфаи (Mohamed El-Halfaoui) и Абдерахим Турчли (Abderrahim Turchli) од Мароко.

Искажувајќи искрена и длабока благодарност кон сите автори кои дадоа свој придонес за збогатувањето на овој број, воедно ја изразувам и својата цврста убеденост дека културниот и научен натпревар на страниците на *Палимпсест* нема да застане и дека во него ќе продолжат да објавуваат трудови, на големо задоволство на Уредувачкиот одбор и на Редакцискиот совет, наши колешки и колеги од сите континенти.

Светлана Јакимовска, уредник на Палимпсест

FOREWORD

Dear reader,

This is the fifth issue of the international scientific journal *Palimpsest* which enters the third year of its existence. The slow but sure steps forward that we as editors accomplish with each new issue of the journal confirm our conviction that we were on the right track when we laid down its foundations. Namely, led by the idea of our patron Goce Delchev that “the world is only a field for cultural competition among nations”, we believed that the pages of our journal, through the exchange of ideas and knowledge, would create a new space for cultural and scientific competition. In that spirit we decided to publish articles in many languages (English, French, German, Italian, Turkish and Russian), certainly nurturing, above all, our native Macedonian language. In that spirit was the decision to publish articles not only from Macedonian but from foreign authors as well whose interest in the journal grows with every new issue.

In the fifth issue of the journal a total of 25 papers are placed in the five sections (*Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews*). Some of them are written by authors from Macedonia: Violeta Janusheva, Igor Stanojoski, Marija Leontik, Maria Gjorgjieva Dimova, Slavcho Koviloski, Daniela Andonovska-Trajkovska, Ivona Murgoska, Mariche Cholakova, Lucana Guido-Schrempf, Slobodan Miloseski, Petar Namichev, Ekaterina Namicheva, Stojanche Kostov, Zorica Nikolovska, Adrijana Hadzi-Nikolova, Nina Daskalovska, Milena Gavrilova, Umit Sulejmani, Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev, Ranko Mladenovski and Marija Grkova. In addition to them, among the contributors to the “*Literature*” section were Chahinda Ezzat from Egypt, as well as Nurdan Yeşilyurt, Satı Kumartaşlıoğlu, Sherife Seher Erol Calışkan, Tugba Teke, Can Şen and Alp Eren Demirkaya from Turkey. The “*Teaching Methodology*” section was also enriched by Mohamed El-Halfaoui and Abderrahim Turchli from Morocco.

Expressing sincere and deep gratitude to all authors contributing to the enrichment of this issue, I also express my firm conviction that the cultural and scientific competition on the pages of *Palimpsest* will not stop, and to the great pleasure of the Editorial Board and the Editorial Council, our colleagues from all continents will continue to publish their articles in the journal.

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ TÜRKÜLERİNDE COĞRAFYA VE MEKÂN UNSURLARI

Satı Kumartaşlıoğlu

Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
satileri@hotmail.com

Özet: Emirdağ deyince kuşkusuz ilk akla gelen şeylerden biri “Emirdağ türküleri”dir. Her yörenin kendine has türküleri olmakla birlikte, türküler genel olarak bir toplumun ortak kültürel değerlerini gelecek nesillere taşıyan önemli değerlerdir. Emirdağ türküleri de hem sözleri hem ezgileri ile Türk kültürünün değerlerini gelecek nesillere taşıyan bir folklor unsurudur. Bu nedenle Emirdağ türkülerinin değişik açılardan incelenerek taşıdığı kültürel değerlerin ortaya konması gerekir.

Emirdağ türkülerinde en çok dikkati çeken coğrafya ve mekân unsurları “Emirdağ” ile Emirdağ’da bulunan belde ve köy isimleri ile “yayla”dır. Emirdağ türküleri incelendiğinde, bazı mekân unsurlarının türkünün içeriği ile ilgili olmadığı, fakat türkü söyleme geleneğine bağlı olarak söylenmek istenen konuya hazırlık mahiyetinde birtakım kalıp ifadeler içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bazı mekân unsurları ise doğrudan türkünün içeriği ile alakalıdır. Bu makalede, Emirdağ türkülerinde en fazla tekrarlanan coğrafya ve mekân unsurları hem genel olarak “türkü” kavramı açısından hem de “Emirdağ türküleri”nde yer alışları açısından ele alınmış, ayrıca türkü metninin yapısı ve içeriği açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Emirdağ, türkü, coğrafya, mekân, yayla.*

Giriş

Başlangıçta bir olay, bir arzu ve heyecan üzerine doğan ve ilk söyleyeni belli olan türküler, zamanla ilk söyleyeninin unutulup halka mal olması ile anonimleşir, bu süre zarfında dilden dile dolaşarak çeşitli coğrafyalara da yayılırlar (Kaya, 1999, s. 132). Türk edebiyatında başlangıçta mahallî olup sonraları millî özellik gösteren, yani bütün Anadolu coğrafyasına yayılıp bütün bir milletin diline yerleşen pek çok türkü mevcuttur. Bununla birlikte sözlü geleneğin devam ettiği toplumlarda türkü yaratımı devam etmekte olup herhangi bir olay, durum sonrasında geleneğe hâkim olan “türkü yakıcılar” tarafından yeni türküler icra edilmekte ve bu türküler de zamana bağlı olarak halka mal olmaktadır. Hatta yazılı gelenekle sözlü geleneğin iç içe olduğu günümüzde bu türkülerin ilk yaratıcıları da kayıt altına alınabilmektedir. Emirdağ da Türk kültürüne mal olan türkülerin icra edildiği bir yer olmasının yanı sıra yeni türkülerin de yakılmaya devam ettiği bir türkü coğrafyamızdır. Kimi türküler bir bölge ya da şehrin bir imgesi durumundadır; söz konusu bölgenin adı söylenince de hemen o bölgenin imgesi olan türküler akla gelir

(Yakıcı, 2007, s. 267). Emirdağ denince de *Emirdağı Birbirine Ulalı* başta olmak üzere pek çok türkü akla gelmektedir.

Yaşamın içinden kopan ve yaşama dair aklımıza gelebilecek her şeye dair söylenen türküler, geleneksel kültürümüzün ve edebiyatımızın önemli unsurlarındandır. Türküler, ezgisi ve içeriği ile söyleyenin (icra edenin) ve dinleyenin ruh halini yansıtmakla birlikte, diğer folklor ürünleri gibi geleneksel değerlerimizi ve kültürümüzü gelecek nesillere taşıyan bir işleve de sahiptir. Bir toplumun yaşam tarzını, dünya görüşünü, inanışlarını, korkularını, heyecanlarını, beklentilerini vb. pek çok şeyi yansıtan türküler, türkünün ait olduğu toplumun “kültürel kodları”nı da içinde barındırır. Dolayısıyla bir toplumun kim olduğunun cevabı, o toplumun türkülerine bakılarak verilebilir. Bu nedenle türkülerin çeşitli açılardan incelenmesi, o türkülerin ait olduğu toplumun kültürel değerlerinin tespit edilerek ortaya konması açısından önemlidir. Bu makalede Emirdağ türkülerinde yer alan coğrafya ve mekân unsurları hem genel olarak “türkü” kavramı açısından hem de “Emirdağ türküleri”nde yer alışı açısından ele alınmıştır.

Emirdağ türkülerinde coğrafya ve mekân unsurları değerlendirilirken Emirdağ ağıtları da bu değerlendirmenin içerisinde yer almıştır. Çünkü içerik açısından ölüm vb. çok üzücü bir olayı ele alan ağıtlar, ezgili olmaları nedeniyle çoğu zaman “türkü” kavramı etrafında değerlendirilmişlerdir (Dizdaroğlu, 1969, s. 107; Yakıcı, 2007, s. 214-216).

Emirdağ türkülerinde en çok dikkati çeken coğrafya ve mekân unsurları, “Emirdağ” ve Emirdağ’a bağlı veya Emirdağ civarındaki yerleşim yerleridir. Bunun dışında bir coğrafya unsuru olan “yayla”, Emirdağ türkülerinde sıklıkla karşılaştığımız mekân unsurudur. Bu mekân unsurları, türkünün içeriği ile doğrudan bağlantılı olmakla birlikte, genellikle türkü söyleme geleneği ile ilgili olarak türkünün yapısı içerisinde değerlendirebileceğimiz yapısal unsurlar olup, “kalıp ifadeler” veya İlhan Başgöz’ün belirttiği şekliyle “gezici dizeler” (Başgöz, 2008, s. 129) içerisinde değerlendirilebileceğimiz unsurlardır.

Türküleri, “bir toplumda en yaygın şiir ve müzik formu” (Mirzaoğlu, 2015, s. 35) olarak değerlendirdiğimizde, türkülerin kolektif hafıza içerisinde çeşitli ezgi ve biçimsel formlarda saklanıp, her yeni üretim ve icrada yine bu formlara müracaat edildiği ve bu şekilde gelecek nesillere aktarıldığı görülmektedir. Türkülerin bu formal yapıları içerisinde birtakım kalıp ifadeler de vardır. İlhan Başgöz, türkülerde kalıp sözler, kalıp dizeler veya sözlü formüller olarak belirttiği bu konu hakkında, “*Türküyü ilk dizip koşan insanın geleneksel kültür içinde yetişmiş olması, kişisel yaratısında, geleneksel fikir, duygu ve ifade unsurlarını büyük ölçüde kullanması sonucunu verir. Bunun için tek bir insanın yarattığı yeni türküde eski, geleneksel söz kalıpları veya sözlü formüller görülür. Bu özellik yalnız türkülerde değil, halk edebiyatının başka türlerinde de vardır. Bunlar çeşitli işlevler görür. İlkin sevilen, beğenilen, alışılmış ve geleneksel bir ifadeyi sık sık dinleyiciye sunarak onun dikkatini diri tutar ve dinleyicinin türküden aldığı tadı artırır. Anlatıcıya veya, türkü söz konusu ise, çalıp çağırana yaratma ve hatırlama için zaman kazandırır; yardımcı olur.*

Âşıklarımızın bir türküyü hatırlamakta zorluk çektikleri zaman, sazda ezgiyi uzattıklarını biliyoruz. Unutmayalım ki, türküde tekrar edilen sadece söz değil, ezgidir de. Dinleyici daha evvel duyduğu ezgiyi daha çabuk kavrar, onu daha kolay tanır ve sever. Bu ortak duygu türküye katılmayı kolaylaştırır. Türkülerde bu yüzden “gezici dizeler” sık kullanılır. Bunlar bazen aynen, bazen tek bir sözcük değişimi ile karşımıza çıkar” diyerek ayrıntılı bilgi vermiş ve bu konudaki düşüncelerini türkülerdeki “Evlerinin önü Mersin... Evlerinin önü marul... Evlerinin önü söğüt dikmesi...” örnekleri ile desteklemiştir (Başgöz, 2008, s. 129-130).

Makale konumuzu teşkil eden coğrafya ve mekân unsurlarının önemli bir kısmı da bu kalıp ifadeler ile iç içelik göstermektedir. Bir kısım coğrafya ve mekân isimleri ise, özellikle ağıtlarda olayların geçtiği mekânlar olarak, yani gerçeklikleri ile karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Emirdağ türküleri örneğinden yola çıkarak, türkülerdeki coğrafya ve mekân unsurlarının bir kısmının türkünün içeriği ile ilgili olduğunu, yani türkünün söylendiği yöre ile bağlantılı olduğunu, bir kısmının ise türkünün içeriği ile alakalı olmayıp türkü söyleme geleneğine bağlı kalıp ifadeler içerisinde yer aldığı göstermektir. Ayrıca Emirdağ türkülerinde coğrafya ve mekân unsurları ele alınarak türkülerin taşıdığı çeşitli kültürel değerler ortaya konmuş olacaktır. Bunun için Emirdağ türküleri, çeşitli yazılı kaynaklar ve sanal ortamdan taranarak incelenmiş, bu türkülerde en fazla kullanılan coğrafya ve mekân unsurlarının “Emirdağ”, Emirdağ’da bulunan belde ve köy isimleri ile “yayla” olduğu tespit edilmiştir.

1. Emirdağ ve Diğer Yöre İsimleri

Coğrafi konum, fizikî ve beşerî olayların mekândaki pozisyonudur. Müzik coğrafyası açısından ise coğrafi konum, türkülerin nerede ortaya çıktığını anlatmaktadır. Giresun türküleri, Afyon türküleri vb. buna örnek gösterilebilir. Bu coğrafi konum, coğrafyacılar tarafından toponomi olarak da adlandırılmaktadır. İçinde bir yerleşim yerinin adı geçen türküler toponomik türküler olarak değerlendirilebilirler (Uğur, 2015; s. 244-245). Emirdağ türkülerinin içerisinde toponomik çok türkü vardır.

Emirdağ türkülerinde coğrafya ve mekân unsuru olarak en çok Emirdağ ismi ile Emirdağ’da ve civarında yer alan köy isimleri ile karşılaşmaktadır. Bu coğrafya unsurları, geleneğin belirlediği ve kolektif hafızanın taşıdığı türkü formu içerisinde değişken unsurlardır. Örneğin nazım biriminin dörtlüklerle, dizelerin 11’li hece ölçüsüyle kurulduğu “Emirdağı Birbirine Ulalı” türküsünde, her dörtlüğün en başında yer alan “Emirdağ” ismi, geleneksel türkü formu arasında “değişken unsur” olarak değerlendirilebilir.

Emirdağı birbirine ulalı
Altın yüzük parmağına dolalı,
Başın mı büyüdü gelin olalı?
Ben seni kız iken seven oğlanım.

Emirdağ'dan bir geçmeyinen yol olmaz,
Altın yere düşmeyince pul olmaz,
Fadime'mi sevmelere doyulmaz,
Al bohçanı tut yaylanın yolunu.

Emirdağ'larına kara gidelim,
Ayvadan usandık nara gidelim,
Buranın kızları gönül eylemez,
Gönül eyleyecek yere gidelim (Yaldızkaya, 2003, s. 62).

Evlenmeden önce sevilen bir kızın, başkasıyla evlendikten sonra ona sitem edilmesini konu edinen bu türküde konuyu işlemek için, bir takım kalıp ifadelerden faydalandığı görülmektedir. Özellikle dörtlüklerin ilk ya da ilk iki mısralarında geleneksel nitelemeler, atasözü niteliğindeki sözler, birer kalıp ifade olarak kullanılmıştır. Türkülerde bu kalıp ifadeler arasındaki coğrafya isimlerinin, türkü başka coğrafyalara yayıldıkça söylendiği coğrafyadaki yer isimleriyle değiştiği görülmektedir. Fakat söz konusu bu türkü, mahalli olmaktan çıkmış, neredeyse herkesin bildiği, hiç olmazsa kulağına bir tını olarak yerleştiği bir türkü hâlini almıştır. Bu nedenle bu türkü içerisindeki “Emirdağ” coğrafya isminin değişken olmaktan çok yerleşik bir mekân unsuru haline geldiği rahatlıkla söylenebilir.

Emirdağ'da söylenen “Gaba Hava” ve “Adaçal Üstünde” isimli iki türkü, türküler içerisindeki mekân unsurlarının nasıl gezici unsur hâline geldiğini çok güzel ispatlamaktadır. Bahsi geçen türkülerdeki dörtlükler mekân unsurları haricinde aynen tekrarlanmaktadır. Dörtlükler “gezici dörtlükler”, mekân unsurları ise gittikleri ve söylendikleri yeni coğrafyalarda türkü söylenen tarafından değiştirilen “değişken unsurlar”dır.

(Gaba Hava)
Emirdağ üstünde selvi değilim
Selvinin dalında bağlı değilim
Al bohçanı düş ardıma gidelim
Vallahi billahi evli değilim (Özdemir, 2008)

(Adaçal)
Adaçal üstünde selvi değilim
Selvinin dalında bağlı değilim
Al bohçanı düş ardıma gedelim
Vallahi sevdiğim evli değilim
(<http://www.turkuyurdu.com/adacalin-ote-yani-meredir-10813.html>)

Farklı iki türküde ilk mısralarda “Emirdağ derler çukurun içi”, “Emirdağ derler engin ovalı” şeklinde dörtlüklerin ilk mısralarında coğrafya ismini niteleyici veya tanımlayıcı kalıp ifadelerle birlikte yer alan “Emirdağ” ismi yine türkü formu içerisinde değişken bir unsurdur:

(Gündoğduya)

Emirdağ derler çukurun içi,
Güzel gelinlerin sallanır saçı,
Ne sen bana doydun ne de ben sana,
Gidiyom gurbete yükledim göçü (Yaldızkaya, 2003, s. 73).

(Yeşili Guşanmış Alın üstüne)

Emirdağ derler engin ovalı,
Guyular gazdırdım maden govalı da maden govalı,
Yok mu içinizde ağzı dualı,
Dua edin ben yârimi alıyım da yâri alıyım (Yaldızkaya, 2003, s. 84).

Son dörtlüğün başındaki “Emirdağ” ismi, türkü başka bir yerde başka bir kişi tarafından söylenince “Suvermez” ismiyle yer değiştirmiştir:

(Suvermez diyorlar)

Suvermez diyorlar engin ovalı
Guyular gazdırdım maden govalı
Yok mu içinizde ağzı dualı,
Dua edin ben yârimi alıyım (Yaldızkaya, 2003, s. 46).

Suvermez köyü türküsü olarak bilinen türküde “Emirdağ” ismi ilk iki mısırada kullanılan ve gezici mısralar olarak tanımlayabileceğimiz kalıp ifadeler içerisinde yerleşmiş değişken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır:

Emirdağ’ı değirmenin döndü mü
Döne döne nöbet bize geldi mi
Gıyı köyden dünür gelmiş yârime
Emirdağ’ın erkekleri öldü mü (Yaldızkaya, 1986, s. 79).

Bu kalıp ifadeler, Kayseri’de söylenen başka bir türkü dörtlüğünün farklı mısralarında görülmektedir. Fakat bu türküde türkülerin gezici unsurları olan kalıp ifadeler arasında mekân ismi değil, “zalim felek” yer almaktadır:

Zalim felek değirmenin döndü mü
Bağın bahçen sular ile doldu mu
Ben yaparım sen yıkarsın bendimi
Döne döne nöbet bize geldi mi
(http://www.turkuler.com/sozler/turku_zalim_felek_degirmenin_dond_u_mu.html)

Emirdağ türkülerinde “Emirdağ” ismi gibi Emirdağ’a bağlı veya Emirdağ civarındaki yerleşim yerlerinin isimleri de yine kalıp ifadeler içerisinde yer alarak değişkenlik göstermektedirler. “Karacalar Köyü Türküsü”

ve “Yeşili Guşanmış Alın Üstüne” isimleri ile bilinen türkülerde üçüncü mısra dışında kullanılan ifadeler hemen hemen aynıdır. Mani kafiyesindeki dörtlükler ile kurulan bu türkülerin söz konusu dörtlüğü, sözlü gelenek içerisinde taşınarak farklı köylerde farklı kişiler tarafından söylendikleri köylere uyarlanmıştır. Hangi köyde söyleniyorlar ise dörtlüklerin başındaki yerin ismi, o köyün ismi olmuştur:

(Karacalar Köyü Türküsü)

Karacalar derler derenin içi

Gıyak gelinlerin sallanır saçı

Gelin arkadaşlar yanıma gelin

Yüklenmiş gidiyor gelinin göçü (Yaldızkaya, 1986, s. 83)

(Yeşili Guşanmış Alın üstüne)

Hamzahacı derler derenin içi,

Yardan ayrılanın sallanır saçı,

Ne sen bana doydun ne de ben sana,

Yükledim gidiyom ardıma göçü (Yaldızkaya, 1992, s. 102).

Türkülerdeki coğrafya ve mekân isimlerinin sözlü gelenek içerisinde yer alan gezici dörtlükler arasında nasıl değişkenlik gösterdiklerine örnek, yine mani dörtlükleri ile çok güzel bir örnek verilebilir. Emirdağ’da “Kız Türküleri” olarak bilinen türkünün bir dörtlüğünde coğrafya ismi “Adaçal” olarak geçmektedir. Adaçal, elbette türkünün o yörede söylenen biçiminin değişken coğrafya ismidir:

Adaçal’ın öte yanı meradır

Derdine yanıyom iki senedir

Yârim anan ile anam ne gâvur

Koyun ile kuzu gibi meledir (Yaldızkaya, 1986, s. 82).

Nitekim aynı dörtlük, farklı bir coğrafya ismiyle Eskişehir’den İzmir’e göçmüş Türkmenler arasında halen devam eden “canimen” (halaylı mani söyleme) geleneği içerisinde mani olarak söylenmektedir:

Başkurd’un da arka yanı deredir

Derdine yanarım yedi senedir

Gız senin buban da ne gavurmuş

Seni orda beni burda meledir

(https://www.academia.edu/16779274/Canimen_Gelene%C4%9Fi_De_rlemesi?auto=download)

Emirdağ’da söylenen “Alikel Üstünde Bir Bölük Duman” isimli türküde de “Alikel” coğrafya ismi yine türkünün geleneksel formları olan kalıp ifadelerin içinde yer almaktadır. Alikel isminin yer aldığı kalıp halindeki ilk iki

mısra, yine Emirdağ'da söylenen “Ekizce Üstünde Bir Bölük Duman” isimli türküde ortaklık göstermektedir. Ancak bu ortaklık yalnızca söz konusu kalıp halindeki mısralarda kalmış, diğer mısralara sirayet etmemiştir. Yani sözlü gelenek içerisinde gezici olarak bulunan “... üstünde bir bölük duman, Babamın\Anamın elinden hallerim yaman” ifadeleri, farklı coğrafyalarda söylenen türküler içerisinde farklı coğrafya isimleriyle bütünleşerek söylenmiştir:

Alikel üstünde bir bölük duman
Babamın elinden hallerim yaman da hallerim yaman,
Cesedim kuyudan çıktığı zaman,
Kuyudan çıkınca derdime bakın da çareme bakın,
Kaşıma gözüme türküler yakın da şarkılar yakın
(Yaldızkaya, 2003, s. 37).

Ekizce üstünde bir bölük duman
Anamın elinden hallarım yaman
Sevgilim gelmeden mezara koman

Aman zalım babam ben varmam ona
Genç yaşımda kıyacağım canıma (tatlı canıma)
(<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=11214>).

Emirdağ türkülerinin bazılarında ise, farklı türkülerde kullanılan aynı kalıp ifadeler ile birlikte farklı coğrafya isimlerinin geçtiği görülmektedir:

(*Cerci'nin Ağıdı*)
Çayır çimen oldu Yarımca düzü,
Gögül ördeğine benziyor gözü,
Yeyince gürşunu tutmamış dizi,
Gurbanlar olurum babam oğluna.
(Yaldızkaya, 1992, s. 74).

(*Mırtıoğlu Sülüğ'ün Ağıdı*)
Çayır çimen olmuş Gömü'nün düzü,
Asret gitdi ona gademsiz gızı,
İlâhi kör olsun feleğin gözü,
Babama babama garip babama
Şimden sonra baykuş konar yuvana
(Yaldızkaya, 1992, s. 62).

“Arap Atlar Aşılı” isimli türküde geçen Aziziye (Azziye) ismi, mani biçiminde şekillenen türkü dörtlüklerinin son mısralarında türkü ve maniler arasında gezinen kalıp ifade içerisinde yer almaktadır:

Arap atlar aşılı,
Çakal atlar goşulu,
Şimdi de burdan geçecek,
Azziye'nin yeşili,
Oğlan yâr yâr yâr.

Ayva sarı, nar sarı,
Sarıya gonar arı,
Yârıma gurban olsun,
Azziye'nin ağaları,
Oğlan yâr yâr yâr
(Yaldızkaya, 2003, s. 40).

Nitekim Emirdağ'da söylenen ve "Azziye" ismi ile bütünleşerek kullanılan aynı kalıp ifade özellikle manilerde benzer biçimde karşımıza çıkmaktadır. Fakat mani hangi yörede söyleniyorsa o yörenin ismi ile bütünleşerek söylenmektedir. Örneğin Erzurum'dan derlenen bir mani buna güzel bir örnek oluşturmaktadır:

Erzurum şekerleri
Taksinin tekerleri
Şimdi burdan geçecek
Erzurum bekarları
(Palandöken, 2012, s. 28).

Emirdağ türkülerinin ilk mısralarında yer alan "Emirdağ" ve Emirdağ'a bağlı coğrafya ve mekân isimleri, gerçeklikleri ile değil, türkünün konusuna hazırlık amacı ile yer alan kalıp ifadeler içerisinde yer almışlardır. Önemli bir kısmı mani kafiyelenişindeki (birinci, ikinci ve dördüncü mısra kendi arasında kafiyeli, üçüncü mısra serbest-aaxa) dörtlüklerden oluşan bu türkülerde coğrafya isimleri asıl anlatılmak istenen konuyu benzetme, mukayese vb. kıstaslarla destekleyen, türkünün yapısını ölçü ve özellikle kafiye gibi ritm ve ahenk unsurları açısından tamamlayan bu kalıp ifadeler arasında yer alarak (Bk. Duymaz ve Kumartaşlıoğlu, 2014), söylendikleri yöreye göre değişiklik göstermektedirler. Bu kalıp ifadeler başka manilerde veya başka türkülerde yer alabilmekte, fakat bu sefer coğrafya isimleri değişebilmektedir. Bu nedenle türküler içerisinde yer alan bu tarz coğrafya ve mekân isimleri, sözlü kültür içerisinde gezici unsurlar olan kalıp ifadelerin içerisinde değişken unsurlar olarak nitelendirilebilirler.

Bazı türkülerde ise coğrafya ve mekân isimleri türkülerdeki kalıp ifadeler içerisinde yer alsın ya da almasın, doğrudan konu ile ilgili olarak yer almaktadır. Buraları ya türkü yakanın veya söyleyenin yaşadığı yer ya da sevgilinin yaşadığı yer olarak türkülerde geçer. Mekân isimleri özellikle ağıtlarda ağıt yakılan kişinin öldüğü yer veya ağıt yakan kişinin memleketi olarak yerini almaktadır. Örneğin "Kubatoğlu Abdil'in Ağıdı" olarak bilinen

ağıtta geçen Emirdağ ve Karacalar isimleri, türküde değişken unsurlar olarak değil, olayların geçtiği gerçek mekân unsurları olarak yer almaktadır. Ardından ağıt yakılan Abdil Ağa'nın cenazesi, Emirdağ'ndan getirilerek köyü olan Karacalar'a defnedilmiştir:

Cenazesi geldi Emirdağ'ndan,
 Ciğerlerim sökölüyor bağından,
 Figân koptu Karacalar köyünden,
 ....
 Eşi dostu Karacalar almadı,
 Gınaman gomsular aklım galmadı,
 Herkes geldi Abdil Ağa'm gelmedi...
 (Yaldızkaya, 1992, s. 56).

“Ceylan'ın Ağıtı” olarak bilinen ağıtta da benzer bir durum söz konusudur. Ağıtta yer alan Karaağaç ismi, konuyla doğrudan alakalı olarak ardından ağıt yakılan kişinin öldüğü yer olarak kullanılmıştır:

Karaağaç yolunda koç gibi yatar,
 Kokulayıydım maydanoz kokar,
 Almış pazara mandalin satar,
 Kurbanlar olurum yaralı ceylan
 (Yaldızkaya, 1992, s. 75).

Daha çok ağıtlarda karşılaştığımız coğrafya isimlerinin olayların geçtiği gerçek mekânlar olarak kullanılmasına başka bir örnek, “Hasan Barlas'ın Ağıtı” olarak bilinen ağıtla gösterilebilir. Bu ağıtta da kardeşine eş bulmak için Emirdağ'dan Çifteler'e giden Hasan Barlas'ın geri dönmeyişine ağlanmaktadır. Çifteler, ağıtta ölüm olayının doğrudan gerçekleştiği yer ismi olarak yer almaktadır:

Çifteler'e gitmiş gelirim deyi,
 Kardeşime karı alırım deyi,
 Aklına gelmemiş ölürüm deyi,
 Kurbanlar oluyum kibar eşime,
 Neler geldi benim garip başıma
 (Yaldızkaya, 1992, s. 83).

2. Yayla

Türkülerde mekânsal ifadeler, türkülerin söylendiği yörelerin coğrafi konumuna göre değişebilmekte, bazı mekânsal ifadelerin yoğunluğu türkünün söylendiği yörenin coğrafi özelliklerine göre göreceli olabilmektedir. Türkülerde geçen coğrafi ifadelerin (dağ, yüce, ova, yayla, su, çeşme vb.) türkülerin söylendiği yörelere göre değişiklik gösterdiği fikri, bu konuda yapılmış bir yüksek lisans çalışmasında hazırlanan ve türkülerin de bir

coğrafyası olduğunu ispatlamaya çalışan “türküler atlası” ile de ortaya konmuştur (Şahin, 2010). Ayrıca Abdullah Uğur’un TRT repertuarında yer alan türkülerin, coğrafyanın beş temel konusu olan coğrafi konum, bölge, yerlilik duygusu, insan- çevre ilişkileri ve yayılım dikkate alınarak hazırladığı “Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya” isimli çalışmasında, türkülerin coğrafi mekânı anlatmada yüksek potansiyele sahip oldukları somut örneklerle tespit edilmiştir. Özellikle bu çalışmada Türkiye’nin coğrafi özelliklerine bağlı olarak dağ ve su unsurunun türkülerde yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmüştür (Uğur, 2015).

Türküler yörelere göre farklılıklar göstermektedirler. Her yörenin türküsü gerek ezgisi gerekse içeriği açısından yörenin özelliklerine göre farklılık gösterir. İnsana dair hemen her konuda yakılan türküler, söylendikleri yerin coğrafi unsurlarına göre şekil alırlar, bu coğrafi unsurların toplumun yaşam tarzını da şekillendirmesine bağlı olarak yaşam tarzını ve bu yaşam tarzını yansıtan kültürel değerleri de aksettirirler. Emirdağ’da pek çok yayla vardır ve kışın karların erimesinden sonra hayvanlarını otlatmak için yaylaya çıkan Türkmenler, yayla kültürünü bir yaşam tarzı haline getirmişlerdir. Bu da elbette türkülerde yansımıştır. “Ancak türkülerde yayla kavramı jeomorfolojik anlamdan çok, yazın çıkılan, hayvanların otlatıldığı yüksek ve serin yer anlamını ifade etmektedir” (Uğur, 2015, s. 246). Emirdağ türkülerinde de, Emirdağ’ın coğrafi yapısına uygun olarak “yayla” kelimesi çok kullanılmakta ve buna bağlı olarak “yayla kültürü” yansıtılmaktadır.

Emirdağ türkülerinde “yayla” kelimesi türkü dörtlüklerinin veya bentlerinin değişik mısralarında, ya kalıp ifadeler ile iç içe ya da türkünün içeriğine uygun olarak kullanılmakta, her halükarda Emirdağ’daki yayla kültürünün değişik yönlerini, yaylanın Emirdağ insanı için ne ifade ettiğini anlatmaktadır.

“Yayla”, Emirdağ’da konar-göçer yaşayan Türkmen aşiretleri için çok önemli olup yazın hayatın geçtiği yerlerdir. Emirdağ’da pek çok yayla bulunmaktadır: Dona, Oluklu, Gedik Yayla, Tekne Çukuru, Seki Yayla, Alıçlı, Darisekisi, Alıçlı, Göğüs, Dumluca, Sarıkaya, Büyük Gölcük, Küçük Gölcük, Yağlıpınar, Kütüklü, Kızdoğdu, Kaelboynu, Tahtalı, Sarnıç, Yassıyurt, Köseli Yurdu, Ecihüseyin, Arapalı, Karaçamur, Sinekli, Ağıllıkaya, Keçiölcüğü, Tibetli, Gökkuyu, Isıtma, Çiğillipınar, Kapaklı

(<http://www.emirdag.com.tr/index.php/ahmet-urfal/6908-emirdag-yaylalar-2>).

Yazın hayvanlarını alarak bu yaylalara yerleşen Türkmenler, buraları yurt belleyerek yayla ile kendi yaşamlarını bütünleştirmişlerdir. Bu nedenle yaylaya ve yayla hayatına dair pek çok türkü de yakılmıştır. Öyle ki ağıtlara bile yayla hayatı aktarılmıştır. Bir ağıtta oğlunun ardından ağıt yakan kişi, yaylasının güzelliğini de dile getirerek “Bizim yayla gibi yayla var m’ola” demektedir:

Bizim yayla gibi yayla var m'ola,
Başı pınar ayacığı göl m'ola,
Kuzumun yanından gelen var m'ola,
Dertlerimi sormadan gittin kuzum
(Yaldızkaya 1992: 64).

Bir başka ağıtta (Bayram Bey'in Ağıtı), yayla zamanı ölen kocasının ardından figan eden kadının, kocası ile birlikte yaylaya göç etme özlemi dile getirilmektedir:

Haydi Bayram haydi yaylaya göcek,
Yaylada açıyor sümbüllü çiçek,
Düşmanın elinde bir kanlı bıçak,
Beyime beyime Bayram beyime,
Seni döndürdüler Cerci dayıma
(Yaldızkaya, 1992, s. 71).

Başka bir ağıtta ise kocasını geline emanet edip Yassıyurt yaylasına göç eden, ardından kocasının ölüm haberini alan kadının üzüntüsü yine yayla yaşantısı ile dillendirilmektedir:

Yastı yurt yaylaya evimi tuttum,
Dayanı dayanı yurda el ettim,
Ben Şahan gelini emanet ettim,
Şahan gelin hani nettin dayını
(Yaldızkaya, 1992, s. 49).

“Esad Ağa'nın Ağıtı”nda ise Göğüs yaylasına katar develer ile göçüldüğü, kocasının ardından ağıt yakan kadın tarafından dillendirilmektedir. Bu ağıtta Göğüs yaylası sahip olduğu sivri kalesi ile nitelendirilmektedir:

Göğüs yayla derler sivri kaleli,
Yaylaya göçerdik gater develi,
Gelir ağalarım boynu kefeli,
Kurbanlar olurum kibar beyime,
Kır atın üstünde kibar beyime
(Yaldızkaya, 1992, s. 51).

İşte yayla hayatı Emirdağı'nın hayatının o kadar ayrılmaz parçasıdır ki, ölüm acısının ifadesi bile örneklerde olduğu gibi yayladan ayrı yapılamamaktadır. “Hacı'nın Ağıtı” ismiyle bilinen ağıt ölen kişinin ardından duyulan acı ve özlem, yazları beraber göçülen yaylalar ile dillendirilmektedir:

Yaz gelir de hep yaylaya göçerdik
Seni aramızdan nasıl seçerdik,
Ağaç çok derindir sarılmaz yaran
(Yaldızkaya, 1992, s. 82).

Yaylalar, ayrıca türkülerde nice sevdaların, ayrılıkların ve buna bağlı nice sitemlerin yaşandığı yerler olarak gösterilirler.

“Tandır Gel” türküsünde yayladan inince sevdiği ile kaçma planları kuran gencin bir ay kalan yaylaya göç zamanını dört gözle beklediği anlatılmaktadır:

Bir ay galdı yaylalara göçmeye,
Karlı buzlu sularını içmeye,
Bölem Abdil’inin bir gavil gürdük,
Yayladan inince alıp geçmeye, alıp geçmeye
(Yaldızkaya, 2003, s. 82).

Büyük hazırlıklarla çıkılan yayla zamanının, ayrılık için uygun olmayacağı sevgilisinin yayla zamanı terk ettiği âşık tarafından “Harmana Sererler Sarı Samanı” türküsünde dile getirilmektedir:

Harmana sererler sarı samanı
Hiç eksilmez Emirdağ’ın dumanı kara dumanı,
Gel otur yanıma canım sevdiğim,
Ayrılık mı olur harman zamanı yayla zamanı
(Yaldızkaya, 2003, s. 76).

Başka biri ile sözlener ve yaylaya çıkan sevgilinin ardından yakılan bir türkü olan “Basmam Yaylanıza” türküsünde yayla, sevgililer arasına giren mesafe olarak da aktarılmıştır:

Basmam yaylanıza bir daha basmam,
Nereden geliyon gül yüzlü yosmam,
Ata binmeyince umudu kesmem,
Sözüyün üstünde dur nazlı gelin.

Erdir gadir mevlâm arpayı erdir,
Gül yüzlü yârimi yayladan indir,
Nazlı yârim bana küsmüş gidiyor,
Gurbanlar olduğum sen bana döndür
(Yaldızkaya, 2003, s. 44).

Emirdağ’dan bir geçmeyinen yol olmaz,
Altın yere düşmeyince pul olmaz,
Fadime’mi sevmelere doyulmaz,
Al bohçanı tut yaylanın yolunu
(Yaldızkaya, 2003, s. 62).

Sonuç

Emirdağ türküleri dendiğinde Emirdağ'da söylenen türküler aklımıza gelmektedir. Bu türküler, diğer folklor ürünlerinde olduğu gibi, türküyü söyleyen ve türkünün icra edildiği ortamda bulunan, türkünün yarattığı coşkulu ortamı teneffüs eden bütün bireyleri aynı duygu, düşünce ve hissiyat içerisinde bir araya getirir. Emirdağ türkülerinde bulunan coğrafya ve mekân unsurları da, diğer unsurlarda olduğu gibi bu insanları bir coğrafyaya veya yere ait olma konusunda birleştirir. Aynı coğrafyada yaşayan insanlar, o coğrafyadan yaşam tarzı açısından etkilenecek ve coğrafya ile bütünleşerek kendilerine ait bir kimlik oluştururlar. Yaylaları ile meşhur olan Emirdağ'ında yaylak-kışlak tarzında yaşayan Türkmenlerin yaşam biçimini yayla hayatı nasıl şekillendirdiyse, bu yaşam biçimi türkülere de sirayet etmiştir. Bu nedenle Emirdağ türkülerinde bir coğrafya unsuru olarak “yayla”nın belirgin bir biçimde karşımıza çıkması çok doğaldır.

Emirdağ türkülerinde “yayla” dışında en çok karşımıza çıkan coğrafya unsuru yerleşim birimlerinin isimleri olup, bunlardan en yaygını “Emirdağ” ismidir. Emirdağ'ın dışında Emirdağ'a bağlı ve Emirdağ civarındaki diğer yerleşim yerlerinin isimleri de azımsanmayacak kadar çoktur. Emirdağ türkülerinde ve genel olarak türkülerde yer alan coğrafya ve mekân isimleri, türkünün sözlü geleneğimizin önemli bir parçası olduğunu ifade etmekle birlikte, sözlü geleneğin ne olduğunu bize açıkça ortaya koymaktadır. Çünkü türküyü ilk söyleyen kişi, başka bir ifadeyle türkünün yaratıcısı, türküyü her ne kadar doğaçlama olarak söylese de geleneğin gerektirdiği söz kalıplarından mutlaka faydalanmaktadır. Türkü yakıcı, konuya ve ezgiye uygun olarak geleneğin taşıdığı ve dolayısıyla kendi hafızasında yer alan hazır kalıpları kullanarak türküyü işlemektedir. İşte bu coğrafya ve mekân isimleri de türküyü söyleyen kişiye veya türkünün söylendiği yere göre değişen “değişken unsurlar” olarak değerlendirilebilirler.

Kaynakça

1. Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
2. Dizdaroğlu, H. (1969). *Halk Şiirinde Türler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
3. Duymaz, A.-Kumartaşhoğlu, S. (2014). Manilerde Ahenk ve Anlam Unsuru: Sentaktik Paralelizm. *VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri Uludağ Üniversitesi 4-7 Aralık 2013*, I. Cilt, Ed. Hatice Şirin, İbrahim Karahancı, Bursa, ss. 155-164.
4. Kaya, D. (1999). *Anonim Halk Şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
5. Mirzaoğlu, G. (2015). Geçmişten Geleceğe Kültürel Aktarım Sürecinde Türkülerin Sembol Dili. *Halk Türküleri Konu-İcra-Yapı-Anlam-İşlev*. Ankara: Akçağ Yayınları, ss. 35-60.

6. Özdemir, E. (2008). *Emirdağ Musiki Geleneğinde Abdallar ve Yeni Onaltı Türkü*. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
7. Palandöken, B. (2012). Erzurum Manileri. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 16: 23-34.
8. Şahin, M. (2010). *Türk Halk Müziğinde Coğrafi Motifler ve Türküler Atlası*. T.C. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
9. Uğur, A. (2015). Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya. *Bilig*, 74, 239-260.
10. Yakıcı, A. (2007). *Halk Şiirinde Türkü -Tanım-Tasnif-İnceleme-Metin-*. Ankara: Akçağ Yayınları.
11. Yaldızkaya, Ö. F. (1986). *Her Yönüyle Emirdağ*. Ankara: Aslımlar Ofset-Tipo Matbaacılık.
12. Yaldızkaya, Ö. F. (1992). *Emirdağ Yöresi Türkmen Ağıtları*. İzmir: Bayraklı Matbaacılık.
13. Yaldızkaya, Ö. F. (2003). *Emirdağ Türküleri*. İzmir: EYAD Kültür Yayınları-I.

Elektronik Kaynaklar

<http://www.turkuyurdu.com/adacalin-ote-yani-meredir-10813.html> (Erişim Tarihi: 05.07.2017)

http://www.turkuler.com/sozler/turku_zalim_felek_degirmenin_dondu_mu.html (Erişim Tarihi: 05.07.2017).

https://www.academia.edu/16779274/Canimen_Gelene%C4%9Fi_Derlemesi?auto=download (Erişim Tarihi: 06.07.2017).

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=11214> (Erişim Tarihi: 06.07.2017).

<http://www.emirdag.com.tr/index.php/ahmet-urfal/6908-emirdag-yaylalar-2> (Erişim Tarihi: 04.07.2017).

Satı Kumartaşlıoğlu
Balıkesir University, Turkey

Geography and Place Elements in Emirdag Folk Songs

Abstract: The first thing that comes to mind when you say Emirdag is undoubtedly "Emirdag folk songs". Folk songs are, in general, important values that convey the common cultural values of a society to future generations for all that every area has its own folk songs. Emirdag folk songs are a folklore element that carries values of Turkish culture with both the words and the melody to future generations. For this reason, the cultural values of the Emirdag folk songs should be examined from different angles and must reveal the cultural values that were carried by Emirdag folk songs.

The most notable geography and location elements in Emirdag folk songs are "Emirdag" with the village names and "tableland" in Emirdag. When the songs of Emirdag are examined, the following result comes out: Some elements of place in the folk songs are not related to the content of the folk song. But these are usually included in the some mold words as to the tradition of singing. Some place elements are also directly related to the content of the folk song. In this article, the most repeated geography and place elements in Emirdag folk songs are discussed both the concept of "folk song" in general and the situation in the songs of Emirdag of these elements. Additionally, the elements of geography and place in the folk songs of Emirdag have been evaluated both in terms of the structure and content of the folk song.

Keywords: *Emirdag, folk song, geography, place, tableland.*

ГОД. III
БР. 5

ПАЛІМПСЕСТ

РАЛІМПСЕСТ

VOL. III
NO 5